

ČESKÝ FILM PO ROCE 1989

Mgr. Jitka Lanšperková

8. 10. 2021

Filmy produkované na Barrandově 1990

- Byli jsme to my?
- Pašák
- Vojtěch, řečený sirotek
- Nežný barbar
- Die Wette
- Czarny wawoz
- Skřivánčí ticho
- Muka obraznosti
- Nemocný bílý slon
- Skřivánci na niti
- Jen o rodinných záležitostech
- Král kolonád
- "Největší z Pierotů"
- Silnější než já
- Stavení
- Tsarskaya okhota
- Zmatek
- Zvláštní bytosti

Filmy produkované na Barrandově 1991 a 1992

■ 1991

- Někde je možná hezky
- Vracenky
- Ciao, Italia!
- Vyžilý Boudník
- Pražákům těm je hej
- Kouř
- Poslední motýl
- Obecná škola

■ 1992

- Černí baroni
- Kačenka a strašidla
- Kačenka a zase ta strašidla
- Gudrun
- Don Gio
- Krvavý román

Filmy produkované na Barrandově

■ 1993

- Záhada hlavolamu

■ 1994

- Amerika
- Historky od krbu

■ 1995

- Underground

- Má je pomsta

- Artuš, Merlin a Prchlíci

■ 1996

- Co dělat?
- Kamenný most
- Lea
- Rokovye yaytsa
- The Adventures of Pinocchio

Filmy produkované na Barrandově

- **1997**
  - Akrebin yolculugu
- **1998**
  - Sibirskiy tsiryulnik
  - Je třeba zabít Sekala
  - Postel
- **1999 – žádný film**
- **2000**
  - Otesánek
- **2001**
  - Freedom Highway: Songs that Shaped a Century
- **2002 – žádný film**
- **2003**
  - Želary
  - Čert ví proč
  - Spin the Bottle

Filmy produkované na Barrandově

- **2004**
  - Duše jako kaviár
  - Mistři
- **2005**
  - Šílení
- **2006**
  - Obsluhoval jsem anglického krále
- **2007**
  - Bestiář
  - Maharal – tajemství talismanu
- **2008**
  - "Taco und Kaninchen"
  - O rodičích a dětech
  - Nejkrásnější hádanka

Český film 90. let

- Filmy natočené v 90. letech
- Filmy natočené soukromými firmami
- Financování různými subjekty – **REKLAMA V MÉDIÍCH -> REKLAMA VE FILMU!**
- Proměna témat, o kterých lze točit – můžeme točit filmy o čemkoliv, ale o čem?
- „*Co budeme dělat? Ztratili jsme nepřítele.*“
- Snaha navázat na úspěchy ČSNV ze 60. let – rozrůzněnost žánrů, tvarů, společensky anagažovaná tvorba, divácky vděčná

Krise českého filmu – na co se zapomnělo?

- Potlačení faktu, že žánrová produkce divácky dominovala alternativnější/artovější tvorbě
- Centralizace filmového průmyslu – hladký oběh filmových profesionálů
- Uvolnění ve společnosti s sebou nese pokles zájmu o náročnou kulturní produkci
- Diváci chtěli to, co předtím nemohli mít: erotika a násilí
- Návrat do 60. let není možný
- Zmizela představa, že filmem jsme schopni změnit svět
- Film je mnohem dostupnější a diváci „vzdělanější“
- Film neohrožovaly kabelové televize s globálním obsahem

Krize českého filmu?

- Období 90. let je formováno iluzemi z minulosti
- *Rozmarná léta českého filmu*, 1. díl 1989/1990, ČT, 2010.
- „*Samozřejmě, že jsme si všichni mysleli, že budeme brát milionové honoráře, nikdo nepočítal s tím, že ten trh je takovej, jaký je, a že ten biják na sebe musí vydělat.*“ Jiří Bartoška
- „*My jsme si mysleli, že konečně bude změna, že konečně budeme svobodní, ale netušili jsme, že se řítíme do té kapitalistické doby, kdy taky nebudou na to prachy a kdy kapitalisté budou mít různý názor na to, co chtějí a co chce divák.*“ Věra Chytilová
- „*...scénáře v šuplíku byly mantrou, která se ukázala, že neplatí.*“ Ondřej Trojan

Rozmarná léta českého filmu

- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10267861763-rozmarna-leta-ceskeho-filmu/21056226501-rozmarna-leta-ceskeho-filmu-1989-1990/video/141974>

Cesta za zákonem o kinematografii

- Dopisování mezi filmaři (FITES) a prezidentskou kanceláří
- <http://louc.cz/marhoul.html#dopl>
- Jsou to přepisy dobových dokumentů
- Filmaři žádají, aby prezident VH podpořil urychlené vypracování nového zákon o kii
- Reakce je zamítavá a poněkud arogantní – vzájemná urážka

FITES – filmový a televizní svaz

- Znovu se formoval na Barrandove kolem jednotky OF
  - *Hynek Bočan, Jaromil Jireš, Dušan Klein, Zedněk Svěrák, Václav Šašek, Zdenek Sirový, Elmar Klos, Drahomíra Vihanová, Jan Švankmajer, Antonín Máša, Vlastimil Harnach, Jaromír Kallista*
- Priorita – zlikvidovat ÚŘ a najít jinou organizace = formování Výboru české kinematografie
- Návrh nové koncepce české kie
  - *Ochrana před komercializací čk*
  - *Filmová výchova a výchova k umění*

Návrh nové koncepce kie – ideální prostředí pro film

- Návrh nové koncepce české kie
  - *Ochrana před komercializací čk*
  - *Filmová výchova a výchova k umění*
  - *Pořádání festivalů*
  - *Východiskem je pokračování centralizovaného modelu*
  - *Fundovaná filmová rada k přerozdělování **státních subvencí***
  - **Subvence** pro „závažné projekty“, pro debuty nových talentů

FITES vs. ÚŘ

- Zatímco FITES pracoval na svém návrhu ideální formy, ÚŘ pracoval na svém návrhu
- V zásadě chtěly obě sdružení totéž
- Nebyly se však schopni domluvit

Co bylo dál?

- Probíhala jednání mezi zástupci FITESu, ÚŘ a vládou
- Nepanovala zde shoda na různých rovinách
  - *Pokud zrušíme ÚŘ, (ne)potřebujeme náhradní orgán, který bude kii řídit*
- Tehdejší ministr kultury Milan Uhde nedovedl obě strany sjednotit
- „Všichni tvrdili, že ví, proč je kie důležitá, ale nic konkrétního nedělali“

Cesta k Fondu

- V roce 1991 provizorní fond pod MK ČR
- Rozdělil cca 100 milionů rozpracovaným projektům a filmovým studiím
- Jednalo se o provizorium
- Připravoval se návrh na jinou instituci, která by byla schopná přerozdělovat státní peníze ve prospěch české kinematografie
- Bylo totiž jasné, že velcí podnikatelé s kapitálem do české kinematografie jen tak nevstoupí

Státní fond pro podporu a rozvoj kinematografie

- Zřízen [zákonem č. 241/1992 Sb.](#)
- Velmi vágní znění
- Spadá pod ministerstvo kultury -> ředitelem fondu je ministr kultury
- Charakter finanční instituce, poskytuje záruční kapitál
- Účely
  - *napomáhat ambicióznějším projektům, které by nebyly jinak realizovány*
  - *Podporovat domácí tvorbu, nesoucí znaky české kultury*

Zdroje SFPRČK

- Výnosy z majetkových účastí ČR na podnikání ve filmovém průmyslu, cenné papíry
- Úroky z bank, pokuty, dary, dědictví
- Výnosy z veřejných sbírek a loterií org. Fondem
- Podíly na příjmech z „dotovaných“ filmů
- Příplatek k ceně vstupného do kin 1Kčs /Kč (propad návštěvnosti)
- Autorské poplatky (film z let 1965–1991) – nejvyšší příjmy
- Nahodilé státní dotace
- 2008 – výnosy z reklamy na ČT

Dotace ze SFPRČK

- Tvorba českého k.d.
  - Výroba českého k.d.
  - Distribuce hodnotného k.d.
  - Propagace české kie
  - Technický rozvoj a modernizace české kie
  - Výroba, distribuce a propagace k. d. národnostních a etnických menšin
- uzávěrka 2x ročně, možnost slyšení

Žadatelé

- PO nebo FO s trvalým pobytem v ČR
- Jde-li o koprodukcí, musí být podíl zahraničního partnera menší než 50 % = pouze majoritní koprodukce
- Poplatek za žádost až 10.000 Kč (hraný film)
- Žádost obsahovala:
  - *Označení a bližší charakteristiku projektu*
  - *Rozpočet + požadovanou výši dotace*

Rozhodnutí o dotaci

- Rozhoduje 13 členná rada
- Rozhodování je tajné
- Nejsou vypsána kritéria, podle kterých se rozhoduje = netransparentnost
- Absence nějakého dramaturgického myšlení

Další možnosti dotací od státu

- NEJSOU
- Jedině mezinárodní projekty jako EURIMAGES, program MEDIA ale až po roce 2000
- -> nutnost změny -> proces na cca 10 let

Novela Zákona o kii 2006

- Požaduje restrukturalizaci SFPRČK na SFK
- Státní dotace pro filmový průmysl
- Strukturalizované financování Fondu – nové zdroje příjmů – ze vstupného do kin, z videopůjčoven a televizního vysílání
- Pobídky pro zahraniční filmaře
- Inspirace v zahraničí (DFI)

Prezidentské veto Zákona o kii

- Předložení návrhu novelizace zákona o KII v roce 2006
  - *Pracovalo se na něm od roku 1998, byl několikrát vrácen*
- Přijat oběma komorami Parlamentu ČR, Václav Klaus tuto novelizaci vetoval
- Veto nebylo v poslanecké sněmovně přehlasováno

- Novelizuje se zákon 273/1993 Sb. O některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl
  - *Spíš polotovar, neřešil konkrétní problémy financování*

Podnikání jako každé jiné

- Filmový průmysl je průmysl jako každý jiný (automobilový, těžební, stavební), proč jej tedy financovat veřejnými prostředky?
- Proč by stát měl podporovat filmaře a ne výtvarníky, architekty, literaturu, divadlo či sport?
- Nedostatečně promyšlené financování fondu
- Až 4násobé navýšení příjmů fondu
- Rozvolnění systému přidělování dotací
- Upřednostnění témat evropské identity nad ostatními

Nedostatek invence

- „Domnívám se, že skutečným problémem současné české kinematografie není ani tak nedostatek financí - **i za málo peněz lze natočit velmi dobrý film** - ale spíše nedostatek tvůrčí invence. „

Reakce Českého filmového centra 2006

- Uzavření stánku českého filmu na festivale v Cannes (stažení vlajky)
- „Vypnutí“ Českého filmového centra
- Důvody
  - *Nečinnost parlamentu slouží komerčním televizím vlastněným cizinci*
  - *Ve světě je státní podpora kine naprosto běžná*

Reakce Pavla Strnada

- Negativ, člen APA
- Zaměňování filmového průmyslu a filmové tvorby
- V Evropských filmových velmocech je naprosto běžná státní podpora
- Vyvrací, tvrzení, že stát nepodporuje další kulturní odvětví
- Dává za pravdu vyřazování členů rady z dotačního řízení
- Zpřesňuje „evropskou identitu“

Rok 2012

- Završen celostátní přechod z analogového a na digitální vysílání
- Měnil se princip příjmů z reklamy pro SFK
- SFK měl o 150 mil. Méně
- Krize fondu, kdy může podporovat filmy pouze symbolickou 1 Kč

Konečně máme zákon

- Upravený a revidovaný Zákon 496/2012 Sb. schvaluje parlament i sněmovna
- Prezident Václav Klaus opět návrh vetuje ze stejných důvodů, ale uznává, že návrh je propracovanější
- Sněmovna návrh schvaluje nadpoloviční většinou a 1. 1. 2013 „vzniká“ současný Státní fond kinematografie

Povinný film

- *Neviditelná ruka trhu: privatizace Barrandova*, r. Martin Kohout, 2016 (60 min)

Dobrovolný film

- *Rozmarná léta českého filmu, díly 1 – 11*
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10267861763-rozmarna-leta-ceskeho-filmu/dily/>

Povinná četba

- **Rozhovory o privatizaci Barrandova z Iluminace 1/2007**
- Pavel Strnad: *Transformace Filmového studia Barrandov po roce 1989. Úvod k bloku rozhovorů*
- Martin Švoma: *Chtěl jsem z Barrandova udělat krásnou a bohatou nevěstu. Rozhovor s Václavem Marhoulem*
- Martin Švoma: *Byl jsem hlavním strůjcem „puče“. Rozhovor s Petrem Prejdou*
- Martin Švoma: *Filmový byznys se navenek jeví jako realitní. Rozhovor s Radomírem Dočkalem.*
- Martin Švoma: *Takové převraty se dělají. Rozhovor s Miroslavem Ondříčkem.*

Dobrovolná četba

- BILÍK, Petr. Financování filmu jako aspekt kulturní politiky. Brno: MU, 2020, 45–78.